

VINTER 2014

TREVENNEN-10

TEMA: TRÆR MED DEKORATIV BARK

ISSN 504-6028

LEDEREN HAR ORDET

Eirik Rudi Wærner

Foreningen Treets venner seiler videre mot stadig nye høyder. I løpet av 2014 kommer vi etter all sannsynlighet til å passere medlemstallet da foreningen var på sitt største, rundt 450 medlemmer. Og vi har ikke tenkt at vi skal stoppe der...

I 2013 fikk vi etablert ordningen “Bemerkelsesverdige trær”, selv om vi ikke helt har fått ordningen til å rulle og gå enda. Men vi satser på at vi får mer “dreis” på dette i 2014. Ordningen har et stort potensiale for medlemsverving og generell goodwill-bygging for foreningen, så dette er viktig.

Et fransk TV-selskap kommer til Norge i løpet av kort tid for å lage en sak om bemerkelsesverdige trær i Norge. Vi tror til og med at ordningen kan gi økte turistinntekter til Norge, fordi noen turister vil bruke tid på å besøke de bemerkelsesverdige trærne. Kanskje kan vi

TREVENNEN NR. 10 VINTER 2014

Medlemsblad for Treets Venner
Treets Venner

c/o Det norske Hageselskap
Postboks 53 Manglerud
0612 Oslo,

www.treets-venner.no

Konto: 7874.06.45861

Redaksjonen avsluttet 28.01.2014

Redaksjon / layout: Rainer Stange,
rst@dronninga-landskap.no og Marie
Momrak Selnesaunet, mms@dronninga-landskap.no

Forside: Eika på Kjerringjordet i Ås.

Foto: Ragnhild Momrak

lage en eller flere praktbøker om slike trær også?

Vårt arbeid med å hjelpe treeiere i saker mot vanskelige naboer har også nådd nye høyder. Jeg forsøker å notere alle henvendelser, men glemmer nok en del. Det ringer i rykk og napp - noen dager er det ingen telefoner, andre dager kan det være tre. Mange er fornøyd med hjelpen de får i telefonsamtalen, men andre vil ha mer hjelp, og da blir det til tider en stor belastning for meg. Men det hjelper på at det er moro å gi folk gode råd, og vi ser at vi vinner endel saker!

Mitt mål er at vi etter hvert skal få såpass økonomisk fundament at vi kan ha en person i alle fall på deltid til å drive noe av arbeidet vårt. Til dette trenger vi noen som kan jobbe systematisk med å styrke økonomien vår: Sende søknader osv. Men likevel trenger vi også flere frivillige som er interessert i å sette seg inn i diverse problemstillinger:

- Vi skulle gjerne hatt noen som kan jobbe med Bygdøy alle-problemet.
- Vi skulle hatt noen som kan dra i gang arbeidet med å få revidert Norsk standard for veivedlikehold (som styrer bruken av salting på veiene). Her er det behov for differensiert salting avhengig av om veien har viktige trær langs sidene eller ikke.
- Vi skulle gjerne hatt noen til å følge opp arbeidet som Oslo kommune gjør med sm husplanen og bevaring av viktige trær.

Dette er eksempler på saker som blir litt “venstrehåndsarbeid” i dag ettersom styret ikke har kapasitet. Og det er flere lignende saker. Så hvis du har lyst til å hjelpe til, meld deg i dag!

REDAKSJONENS HJØRNE

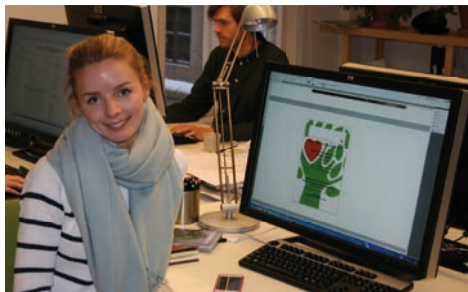
Rainer Stange

Trevennen feirer et lite jubileum med nummer 10 etter at vi fikk i gang bladet igjen. Styret og redaktøren opplever at medlemmene setter stor pris på å få bladet i posten og i hånden fremdeles i vår digitale verden. Vi har skriveføre medlemmer som bidrar til at stoffet blir leseverdig gang på gang. Det er imidlertid en god del arbeid med layouten av bladet. Redaksjonen profesjonaliseres nå ved at vi får en betalt medarbeider for første gang i historien, ved at styret har foreslått støtte layoutarbeid med kr 10.000,- per nummer i budsjettet for 2014. Det er landskapsarkitektstudent Marie Momrak Selnesaunet som sørger for en friskere og mer gjennomarbeidet versjon fra og med dette bladet. Redaktøren er glad for at Trevennen får drahjelp.

Vår faste skribent Ole Billing Hansen skriver om trær med dekorativ bark. Noen vil si at alle trær har det, men la oss få øynene opp for farge og struktur på trærnes bark, som tydelig trer fram på vinteren, nå når dagene begynner å lysne igjen.

Trevennen 2014 går fortjent til Hoel gård for nyplanting av den spektakulære lindealleen på en av landets vakreste landskaps situasjoner.

Møt opp på årsmøtet klokka 19:00 den 13. februar på Frogner gård og få med dere overrekkelsen. Her vil Knut A. Thorvaldsen og Erik Solfeld holde felles foredrag om "Trepleiens historie i Norge".

Landskapsarkitektstudent Marie Momrak Selnesaunet har arbeidet med layout. Foto: RS

ÅRSMELDING 2013

Eirik Rudi Wærner

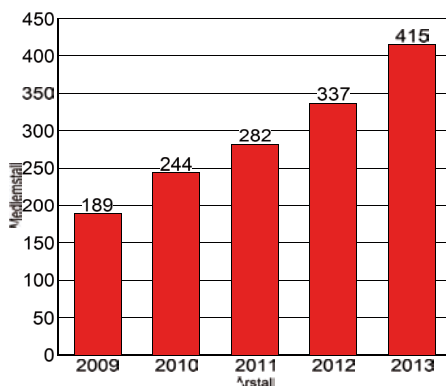
Foreningen Treets Venner ble stiftet 26. september 1978.

Foreningen er tilsluttet Det norske hageselskap.

Siste årsmøte ble holdt 7. mars 2013 på Bymuseet, Frogner hovedgård.

MEDLEMMER

Totalt medlemstall er ca. 400 betalende, en pen økning fra i fjor, da vi hadde 330 medlemmer. Foreningen har ett æresmedlem, Mari Kollandsrud, som startet foreningen i 1978.

STYRE

Styret som ble valgt på årsmøtet:

Leder:

Eirik Wærner, valgt for 1 år

Styremedlemmer:

Vidar Lundetræ, ikke på valg
Caroline Forsgren, ny, valgt for 2 år
Rainer Stange, ikke på valg
Marit Andersen, ny, valgt for 2 år
Jon-Olav Haugstulen, ikke på valg
Stein Olav Hohle, gjenvalgt for to år

Varamedlemmer:

Olav Martin Bakheim, ikke på valg
Nina Bergitte Bentzen, gjenvalgt for 2 år
Hilde Mangerud, ikke på valg

Revisor har vært Willy Thomassen.
Valgkomité har bestått av: Anne Berit Aspås og Marit Andersen.
Det har i løpet av året vært avholdt 4 styremøter; 17. januar, 4. april, 20. juni, og 10. oktober.

Årets Trevenn

På årsmøtet ble det vedtatt at Niels Hvass skulle få prisen for sitt arbeid med å etablere den moderne trepleien i Skandinavia. Prisen ble delt ut i forbindelse med årsmøtekonferansen til Norsk Trepleieforum i februar 2013, noe som også ga oss litt markedsføring overfor potensielle medlemmer.

MEDLEMSBLAD

Foreningens medlemsblad TREVENNEN har kommet ut med to nummer i løpet av perioden (nr 8 og 9). Redaktør Rainer Stange har igjen gjort en kjempejobb. Styret er stolte av bladet, og vi ser nå at revitalisert blad, hjemmeside og Facebook-aktivitet fører til økt medlemstilgang. I tillegg har vi hatt to andre utsendelser for å minne om aktiviteter.

ØKONOMI (her må det en oppdatering til)

Økonomien har vært stabil, og 2013 gjøres opp med et overskudd på kr 11607. Styret har som mål at vi skal ha kapital på bok til å dekke kostnader ved ett års ordinær drift, og dette krever at vi bygger opp litt mer kapital. Vi har blitt registrert i Grasrotandelen, noe som gir oss en viss andel av tippemidler. Vi fikk i alt kr 2925 fra grasrotandelen i 2013.

KONTIGENT

Kontingenten var uforandret i 2013, men en ny medlemskategori ble innført: Studentmedlemskap.

HJEMMESIDE

Foreningens hjemmeside kom på lufta ved årsskiftet 2010. I løpet av 2013 har vi finpusset videre på tekstene og tilføyd en del.

Også i 2013 har Øyvind Rauset vedlikeholdt sidene som et betalt oppdrag. Vi har også fått lagt ut informasjon og registreringsside for bemerkelsesverdige trær.

Facebook-siden vår har ved årsskiftet 600 "likere", opp fra 263 i 2012 (!), dvs. at det er mange potensielle medlemmer som følger oss der. Vi har også lansert en egen gruppe for "Bemerkelsesverdige trær", som har 300 likere ved årsskiftet.

ARRANGEMENTER

Foreningen deltok med stand på "Vårtreff i Botanisk hage" den 2. juni bemannet med styremedlemmene Eirik Wærner, Vidar Lundetræ, Camilla Forsgren og Nina Bentzen. Dette er et hyggelig arrangement hvor vi trefter mange trevenner, og får noen nye medlemmer.

Det har blitt arrangert medlemstur til Ås og Østfold 8. september: Først fikk vi en omvisning i UMB-parken ved landskapsarkitekt Ragnhild Momrak (Dronninga landskap). Etter lunsj i nydelig vær, dro vi videre til Hafslund hovedgård og det nye torget i Sarpsborg. Det gamle torget hadde trær, det

nye var temmelig sterilt. Dermed var det heller ikke folk der, så da vi kom ble det rent "folksomt". Så folksomt at noen jenter kom og spurte oss om hva som skjedde, siden det var så mye folk der....

Den 11. oktober var det åpning av Bjerkedalen park – en nyåpning av Hovinbekken, som var lagt i rør på 80-tallet. Det er også plantet 50.000 stauder og mange trær. Rainer Stange viste rundt.

VIRKSOMHET

Virksomheten i Treets Venner er i sin helhet basert på medlemmene, og især på styrets kapasitet, idet vi ikke har ansatt sekretariat. Konstitueringen har fordelt oppgavene kasserer og medlemsansvarlig (Vidar Lundetrø), redaktør (Rainer Stange) og web-redaktør (Øyvind Rauset). På slutten av året tok Caroline Forsgren på deg funksjonen som sekretær.

BYGDØY ALLÉ

Saken om Bygdøy allé har dødd litt bort, til tross for at det har vært mange oppslag i media om saken. Facebook-siden har også liten trafikk. Helt på tampen av året fikk vi en henvendelse fra datteren til ett medlem i aksjonssgruppa, som ønsket å overbringe gjenværende penger fra aksjonen. Vi har etter litt research funnet det riktigst at disse pengene tilfaller Skarpsno og Gimle Velforening, som er de nærmeste til å drive dette arbeidet videre.

SALTING AV VEIER

Arbeidet har stått stille i 2013.

ALLEENE PÅ SLOTTET

Styret har fulgt med i saken, men ikke gjort noe konkret.

TRÆRS RETTSVERN

Styret har bestemt at vi skulle få i gang igjen gruppa som arbeidet med en verneordning for store trær (hovedsakelig i Oslo). Av ulike årsaker har ikke dette

skjedd enda. Men Plan- og bygningsetaten har arbeidet godt: De har lagt fram et forslag til ny småhusplan for Oslo, som hjemler at trær over 100 år eller over en viss størrelse skal bevares. Eirik Wærner holdt innlegg på "Grønn galla" om Trærs juridiske beskyttelse i Norge" (eller mangel på sådann).

STØTTE TIL TREEIERE

Foreningen (ved Eirik Wærner) har gått inn med støtte i flere konkrete rettstviser mellom naboer. Mange av sakene er løst over telefon, men en rekke saker har også blitt mer omfattende. Vi har tatt 1000 kroner for saker hvor vi har gått inn med et par timers hjelp. Noen saker har vært mer omfattende, og da har vi tatt timebetalt. I noen av sakene, som foreløpig er avgjort, har vårt syn vunnet fram med full seier. I løpet av året har vi hjulpet minst 60 personer, og til tider blir dette mye belastning på en person.

BEMERKELSESVERDIGE TRÆR

Statutter er utarbeidet, en jury er utpekt, med journalist Margrethe Geelmuyden som leder, og ordningen ble lansert i april 2013. Vi fikk mange gode oppslag, både i aviser og radio/TV. Drift av ordningen koster penger både til sekretær, møter i juryen, reiser osv. En fin hjemmeside er også under planlegging, men dette koster også penger. Vi har sendt to søknader om økonomisk støtte (til Sparebankstiftelsen og Oso Miljøfond), uten å ha fått tilslag. Ordningen har foreløpig strandet litt på grunn av pengemangel.

En rekke organisasjoner har gitt sin tilslutning til ordningen: Gartnerforbundet, Hageselskapet, Bad, park og idrett, Fagus, Norske Landskapsarkitekters Forening, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Norsk Trepleierforum og Norsk forening for kirkegårdskultur.

EIKENE VED TOMB

KIRKE I ØSTFOLD

Av Eirik Rudi Wærner

Utenfor Tomb kirke i Østfold sto det inntil i høst to gamle halvdøde eiketrær. Innhule og “fæle”, slik mange eiker blir, når de har passert “middagshøyden” og er 500-1000 år gamle. Det sies at eiketrær bruker 500 år på å vokse seg store, og 500 år på å dø. På ett eller annet tidspunkt etter at de har fylt ca. 300 år, begynner de å bli innhule. Innhule eiketrær er et eget økosystem. De har utvendig bark med dype furer, som gir levesteder for en rekke insekter, sopp og lav. Og de har i det hule indre et stabilt økosystem som gir livsgrunnlag for andre arter. Svært mange av disse artene finnes kun på gamle eiketrær. Forskerne mener at opptil 1500 arter insekter, sopp og lav finnes på gamle eiketrær.

Hule, gamle eiketrær er derfor en “utvalgt naturtype” i Naturmangfoldloven, som trådte i kraft i 2009. Dette er ikke en verneform, men et eksempel på bærekraftig bruk. Inngrep i utvalgte naturtyper skal godkjennes av kommunen, men meldes til fylkesmannen. Regelverket er nytt og ikke helt enkelt å forstå.

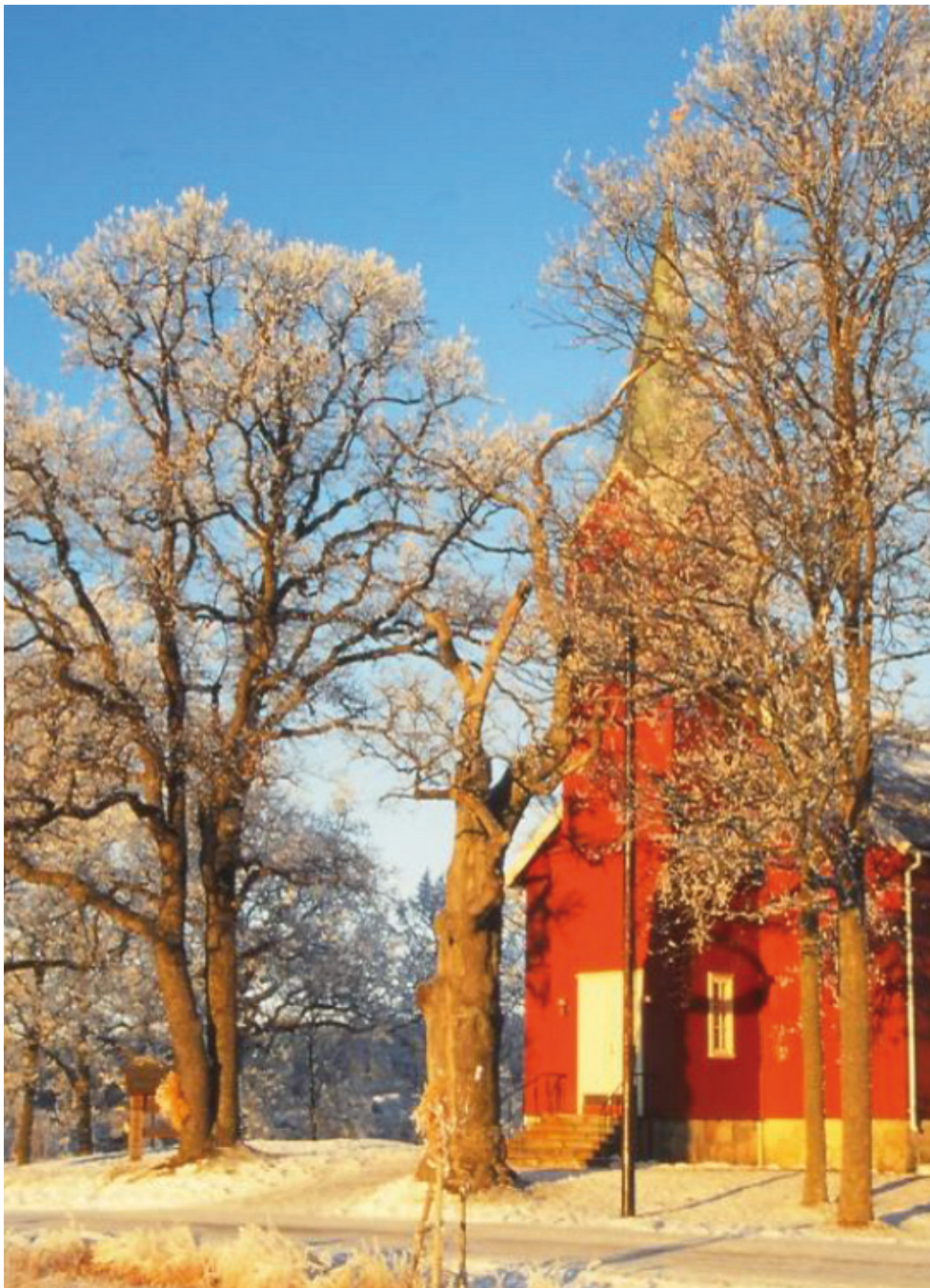
Kommunen ved skogsjefen hadde gitt tillatelse til at menigheten kunne felle disse trærne. Begrunnelsene er noe haltende. Kommunens naturforvalter var ikke spurt, og ville trolig sagt nei. Jeg ble klar over saken på et seminar om naturmangfoldloven, som Sabima

arrangerte i høst (Sabima = Samarbeidsrådet for biologisk mangfold, en paraplyorganisasjon for de biologiske foreningene i Norge). Etter seminaret tok jeg initiativ til opprettelse av en gruppe biologer og andre interesserte som har diskutert saken i mail-utvekslinger, og meldt saken til fylkesmannen i Østfold. En kronikk har allerede stått på trykk i Fredrikstad blad, og en annen er på vei. Hensikten med dette arbeidet er å bruke denne saken som en “case” for å hindre at det samme skjer igjen et annet sted.

Hule eiketrær er mer enn et gammelt, råttent tre. Silke trær er svært sjeldne, og det biologiske livet i trærne er enda sjeldnere. En kan faktisk si at slike trær er nesten like viktige og sjeldne som Osebergskipet og andre gravfunn fra vikingtiden!

Dette bildet viser situasjonen etter at eiketrærne er hogd ned. Foto: Jan Ingar Båtvik

Dette bildet, som er fra 1997, viser den ene av de gamle eikestubbene som nå er borte. Foto: JIB

TRÆR MED DEKORATIV BARK

*Tekst og foto (om ikke annet oppgitt):
Ole Billing Hansen*

Plantenes kvist- og stammebark er særlig godt synlig utenom vekstsesongen. Hos løvfellende planter er det da ingen blomster eller blader som fanger oppmerksomheten. Derimot kan en interessant kviststruktur eller bark med avvikende mønster eller farge vekke interesse i en ellers grå periode.

Noen barkfarger gir også god kontrast mot hvit snø. Barkfargen er som regel sterkest på årskvist, deretter blir den gjerne mattere, mørkere eller forsvinner helt. Et unntak er den hvite stammebarken hos bjørk. Den trer først fram etter at stammen er blitt 6-8 år gammel. Hos treslag med furete stamme eller avflaknende bark må vi gjerne vente i enda flere år før trærne oppnår de dekorative karaktertrekkene. Barkfargens styrke kan være avhengig av god lystilgang. Soleksponerte skudd og greiner får gjerne sterkest farge, mens plantedelene blir mer brunlige eller grålige i skyggen. Også lav som vokser på stammer av ulike treslag, kan bidra med fargeinnslag. Guldfarget messinglav på ospestammer er for eksempel slett ikke uvanlig i naturen.

MØNSTRET BARK

Enkelte treslag har interessante barkmønstre i form av striper eller ruter, andre har bark som flakner av og som dermed viser fram nye fargenyanser i dypere barklag. Lyse farger kan bli mer framtreddende bare fordi det ytterste barklaget flakner av og dermed fjerner

svertesopper og alger som gradvis har dempet de attraktive fargene. Barkkarakterer som furer, ribber og flak blir ofte mer framtreddende etter hvert som greiner og stammer blir eldre og vokser i tykkelse. Men hos gamle trær kan dekorativ bark til slutt sprekke opp og bli mer grålig eller brunlig. Hos bjørk blir stammebarken hos eldre trær oppsprukket og preget av gråsvart skorpebark.

KROKETE GREINER

Noen planteslag har vridde eller flate kvister og greiner som kan nyttes til dekorasjonsformål. Det er som regel ett-

(Platanus) Londonplatan er et viktige treslag i byer fra København og sørover. Den avskallende barken gir et karakteristisk fargespill

og toårskvisten som er mest attraktiv til dekorasjoner, men eldre greiner vil fortsette å være krokete eller flate. Disse planteslagene blir som regel omsatt som busker, men kan i noen tilfeller være podet på en stamme og utvikle seg som små trær.

Planter med krokete skudd og greiner er som regel opprinnelig funnet i naturen, men er tatt vare på som kuriositeter og oppformert i planteskolene ved hjelp av stiklinger eller annen form for vegetativ formering. Dersom trærne er podet, må vi sørge for å fjerne villskudd, som oftest har bedre vekstkraft enn de plantedelene som har den

karakteristiske, ønskelige veksten.

FLATE SKUDD

Bånddannelse (fasciasjon) i planter fører til at plantedeler som normalt er sylindriske, blir mer eller mindre flattrykte. Slik vekst forekommer både hos stengler, stammer, røtter og i blomsterstander. Bånddannelsen skyldes at vekstpunktet (meristemet) blir påvirket på en slik måte at celledelingen ikke foregår normalt. Årsaken kan blant annet være insektangrep, lav temperatur, sårskader, eller infeksjon av bakterier, sopp eller virus. I noen tilfeller er bånddannelsen genetisk bestemt, og da kan

(*Corylus avellana Contorta*) «Vrihasel» kan podes på en stamme og blir da et lite tre med krokete skudd og greiner

(*Betula ermanii*) Kamtsjatkabjørk har hvitrosa, papiraktig ytterbark

vi regne med at den varer ved så lenge planten lever. Navngitte kultivarer av planter med bånddannelse må formeres vegetativt.

(Betula utilis) Himalayabjørk er blitt populær på grunn av trærnes krit-thvite bark og gode vinterherdighet. Foto: Jeanette Brun

MYE Å VELGE BLANT

Her følger en oversikt over noen av de viktigste treslagene med attraktiv kvist-, grein- eller stammefarge. Forkortelsen cvv. betyr utvalgte kultivarer (sorter)

Rød bark:

Doggpil: *Salix daphnoides* cvv. (årskvist, flerårskvist blir dogget)
Storbladlind: *Tilia platyphyllos* 'Rubra' (årskvist)

Rødbrun til oransjebrun bark:

Kopperlønn: *Acer griseum* (avflaknende stammebark)
Gråor: *Alnus incana* 'Aurea' (årskvist)
Kopperbjørk: *Betula albosinensis* var. *septrionalis* (avflaknende stammebark)

(Robinia) Kultivaren *Robinia pseudoacacia* 'Volumbili' har dype barkfurer langs stammen. Bildet er tatt i København

Neverhegg, koreahegg: *Prunus maackii*
(avflaknende stammebark)

Neverkirsebær: *Prunus serrula* (avflaknende stammebark)

Hvitpil: *Salix alba* 'Chermesina' (årskvist)

Småbladlind: *Tilia cordata* (når kvistene er soleksponert)

Gulgrønn til gul bark:

Hvitpil: *Salix alba* 'Vitellina'

Gullpil: *S. x sepulcralis* 'Chrysocoma'

Parklind, krimlind: *Tilia x europaea*

'Euchlora' (syn. *T. x euchlora*) (årskvist)

Lysgrå til grågrønn bark:

Sølvlønn: *Acer saccharinum*

Agnbøk: *Carpinus betulus* (med langsgående barkstriper)

Bøk: *Fagus sylvatica*

(*Populus tremula*) Messinglav (*Xanthoria parietina*) dekorerer en stamme av osp

Gullregn: *Laburnum* spp.

Amurmaackia: *Maackia amurensis*
(med ribbemønster)

Osp: *Populus tremula*

Gråhvit bark:

Sølvpoppel: *Populus alba*

Vierpære: *Pyrus salicifolia*

Hvit, avflaknende stammebark:

Kamtsjatkabjørk: *Betula ermanii* (rosahvit)

Papirbjørk: *Betula papyrifera*

Hengebjørk: *Betula pendula*

Dunbjørk: *Betula pubescens*

Himalayabjørk *Betula utilis* ssp. *jaquemontii* (kritthvit)

Mønstret eller ribbete bark:

Amerikastripelønn: *Acer pensylvanicum*

(*Prunus maackii*) Neverhegg (koreahegg) er de siste tiårene blitt et vanlig treslag i mange norske byer. Foto: Ragnhild Momrak

cum (med stripemønster)

Platanlønn: *Acer pseudoplatanus* (med avskallende flekkmønster)

Kannelsørbøk: *Nothofagus antarctica* (med små, lyse tverrstriper)

Amurkorktre: *Phellodendron amurense* (med mønster av korkribber)

Londonplatan: *Platanus x hispanica* (syn. *P. x acerifolia*) (med avskallende flekkmønster)

Storvingenøtt: *Pterocarya fraxinifolia* (med stripe- og nettmønster)

Robinia: *Robinia* sp. (med mønster av korkribber)

Japanstewartia: *Stewartia pseudocamellia* (med avskallende flekkmønster)

Korkalm: *Ulmus minor* var. *suberosa* (med mønster av korkribber)

(*Acer pensylvanicum*) Den stripebarken har gitt navn til en egen gruppe – stripelønn – innen slekta *Acer*.

Kvist og greiner med krokete vekst:

Hassel: *Corylus avellana* 'Contorta' («vrihassel»)

Koreapil: *Salix matsudana* 'Tortuosa' (syn. *S. babylonica* 'Tortuosa') («vripil» – gul)

Gullpil: *Salix x sepulcralis* 'Erythroflexuosa' («vripil» – oransje)

Kvist med flat vekst (bånddannelse):

Sakhalinpil: *Salix udensis* 'Sekka' (syn. *S. sachalinensis* 'Sekka') («flatpil»)

(*Acer pseudoplatanus*) Det botaniske navnet til platanlønn betyr «falsk platan» og viser til den avflaknende barken

(*Salix alba*) Ulike kultivarer av hvitpil har gule eller oransje årsskudd og gir fargeinnslag i parken på Dømmesmoen ved Grimstad gjennom vinteren

Til videre lesing

Schul, J. 2001. Hvilken plante hvor. Cappelen i samarbeid med Det norske hageselskap, Oslo. 295 s. ISBN 82-02-21366-5 (s. 142)

Schul, J. 2010. Hvilken plante hvor – planteguide for hagen. 2. utg. Cappelen Damm, Oslo. 353 s. ISBN 978-82-02-306071-7 (s. 134-135) Oslo. ISBN 978-82-02-306071-7 (s. 353)

Tuliplantre (Liriodéndron tulipífera). Foto: RMO

TREETS VENNER SOMMERTUR - ÅS OG HAFSLUND

Tekst: Dag Inge Danielsen

Foto (om ikke annet oppgitt): Rainer Stange

Deltakerne på sommerturen samlet i alleen som fører til Hafslund hovedgård, Sarpsborg

SOMMERTUR I DE VAKRE PARKENES TEGN

Sommerturen for medlemmer ble arrangert søndag 8. september 2013 i nydelig vær og gikk til Follo og Østfold. Første stopp var den storslåtte parken ved NMBU, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. (tidligere Universitetet for Miljø- og Biovitenskap og Norges Landsbrukshøgskole) på Ås.

Landskapsarkitekt Ragnhild Momrak, som selv bor på Ås, tok imot de mange deltakerne, og ga en omvisning fullspekket av glød og entusiasme, kunnskap og personlig engasjement.

På vår rundtur i den store parken fikk vi både se mange av de mest bemerkelsesverdige trærne og et innblikk i hvordan parken i sin tid ble planlagt og anlagt.

Omvisning i NMBU-parken på Ås, her ved Eika på kjerringjordet

Rundturen i Åsparken, som er en av de største, vakreste og mest innholdsrike i Norge, ble en kombinasjon av hyggelige opplevelser, estetisk nytelse, nyttig og kuriøs informasjon. For eksempel var vi mange som ikke visste at Eidsvollsmannen og grunnlovens far, Christian Magnus Falsen, bodde nettopp her. Han blir feiret hvert år på 17. mai ved Falsenstøtta, der hans gård Vollebekk en gang lå.

Tulipantreet (Liriodendron tulipifera) tilhører magnoliafamilien og ble plantet på Ås i 1958. Under omvisningen stod tulipantreet i gul blomst. Blomstringen kan være litt vanskelig å få øye på grunnet bladverket. Treet har en kraftig gjennomgående stamme som splittes i flere stammer mot toppen. Bladverket er grovt fingerfликт

Urtidstreet (Metasequoia glyptostroboides) i NMBU-parken har klart seg gjennom mange vintre, til tross for at den foretrekker milde kyst- og fjordstrøk (H3). Bladverket er vakker og mykt med elegante, smale blad som ligner nåler. De er lyst grønne om våren og blir mørkere grønne utover sommeren. Om høsten gulner de og får en vakker rødbrun farge før bladskuddene felles hele

Etter en nydelig lunsj i kaféen gikk turen videre til parken som hører til Hafslund hovedgård i Sarpsborg, med hovedbygning fra ca 1760. Den lokale omviseren i Sarpsborg ble dessverre forhindret fra å stille opp, men Vidar Lundetrø steppet inn på kort varsel og ga oss en innføring i Hafslunds og parkens historie.

Den engelske park ligger i enden av en gammel allé, et par hundre meter syd for hovedhuset. Parken blir flittig benyttet av turgåere og joggere og til piknik og grilling. Det står ti piknikbord i parken, som er åpen for alle, døgnet rundt og året rundt.

Først ble vi tatt med til alleen som danner hovedadkomsten til herregården, med portnerboliger ved avkjørselen fra hovedveien. Videre gikk vi sydover og inn i den vakre engelske hagen som tilhører Hafslund-konsernet, og som er åpent for publikum året rundt. Den består bl.a. av kanaler med ender, og flere godt vedlikeholdte alléer. Hasselgangene skal stamme fra 1700-tallet og er like fine 300 år etter.

Hovedalleen til Hafslund hovedgård

Hassel-alleen

Etter besøket på Hafslund gikk turen inn til Sarpsborg torg, som nylig er blitt bygget om – med underjordisk parkering -- og har fått en beplantning bestående av lindetrær.

Vi ble trygt geleidet gjennom et interessant program av turleder Rainer Stange, som avsluttet det hele med en kort innføring i hva som kommer av trær i de nye gatene Håkon Vs og Dronning Eufemias gate i Bjørvika i Oslo.

Turleder Rainer Stange (i blått) med hovedbygningen på Hafslund gård i bakgrunnen. Foto: Dag Inge Danielsen

*Lindetrær
på nye
Sarpsborg
torg*

TREVENNEN 2013

TILDELES

**HOEL GÅRD
v/FAMILIEN SANDBERG**

FOR DERES FREMRAGENDE ARBEID GJENNOM MANGE ÅR
MED BEVARING OG FORNYING AV NORGES LENGSTE LINDEALLÉ

TILDELING AV PRISEN "TREVENNEN 2014"

Tekst: Vidar Lundetræ

Foto (om ikke annet oppgitt): Rainer Stange

Treets Venner deler hvert år ut prisen "Trevennen". I 2014 går prisen til Hoel gård v/familien Sandberg.

Hoel gård ligger vakkert til, sydvendt mot Mjøsas bredder på Nes-halvøya i Ringsaker kommune. I følge gårdens egen hjemmeside, kalles dette vakre landskapet på folkemunne for "Norges Toscana". Bakgrunnen for prisutdelingen er Per Eilif og Vigdis Sandberg's store innsats for bevaring og fornyelse av gårdens historiske lindeallé. Alléen er antatt anlagt på slutten av 1700 tallet samtidig med det barokke, terrasserte hageanlegget. I dag er alléen ca 2 km lang, og er antakelig Norges lengste lindeallé.

Det har opp gjennom årene vært mange utfordringer knyttet til alléen, og gårdens eiere har benyttet fagekspertise både fra arboristmiljøet så vel som fra landskapsarkitekter med spesiell kompetanse på historiske hager for å bevare alléen så godt som mulig for ettertiden.

For en del år tilbake bestemte familien Sandberg at den øvre delen av alléen skulle skiftes ut i sin helhet. Her ble det i 2007 plantet inn 160 keiserlind (*Tilia x europaea 'Pallida'*), for det meste med stammeomkrets på 16-18 cm. Senere har det blitt plantet inn 45 lind av samme sort i "mellomalléen".

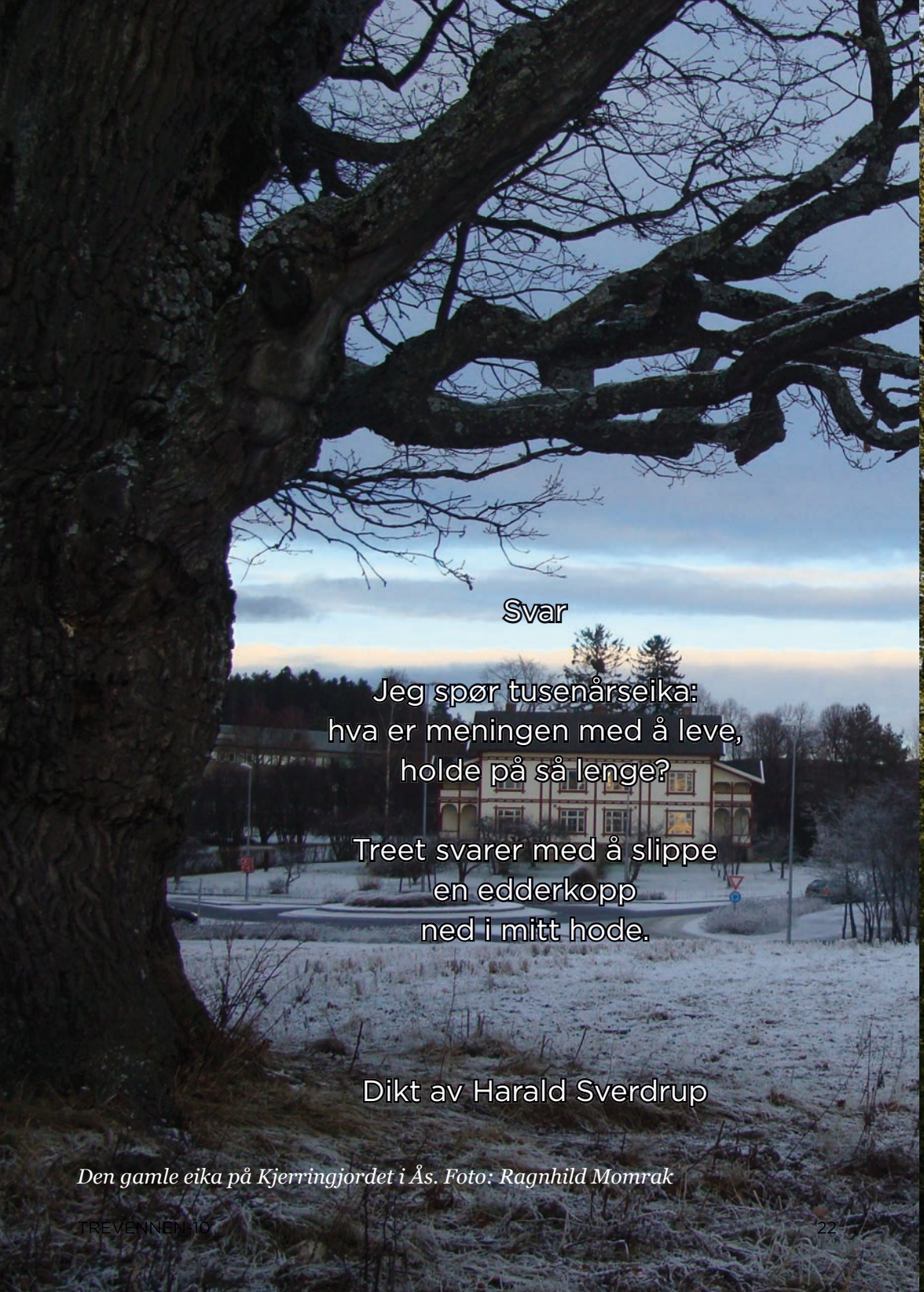
Treets Venner kjenner ikke til at verken private eller offentlige etater har lagt inn tilsvarende ressurser i en historisk allé som det eierne på Hoel gård har gjort. Dette står det stor respekt av, og det blir for styret i Treets Venner en stor glede å overrekke denne prestisjetunge prisen til familien Sandberg på årsmøtet den 13.februar. Redaksjonen vil komme tilbake med en mer utfyllende artikkel om Hoel gård og lindealléen i et senere nummer av Trevennen.

Deler av den gamle alleen er blitt hogget og erstattet med nye trær. Hoel gård har fantastisk utsikt til Mjøsa og idylliske Helgøya på andre siden av vannet. Landskapet kalles på folkemunne «Norges Toscana»

Den flotte alleen er nesten to kilometer lang og strekker seg helt ned til Mjosas bredd

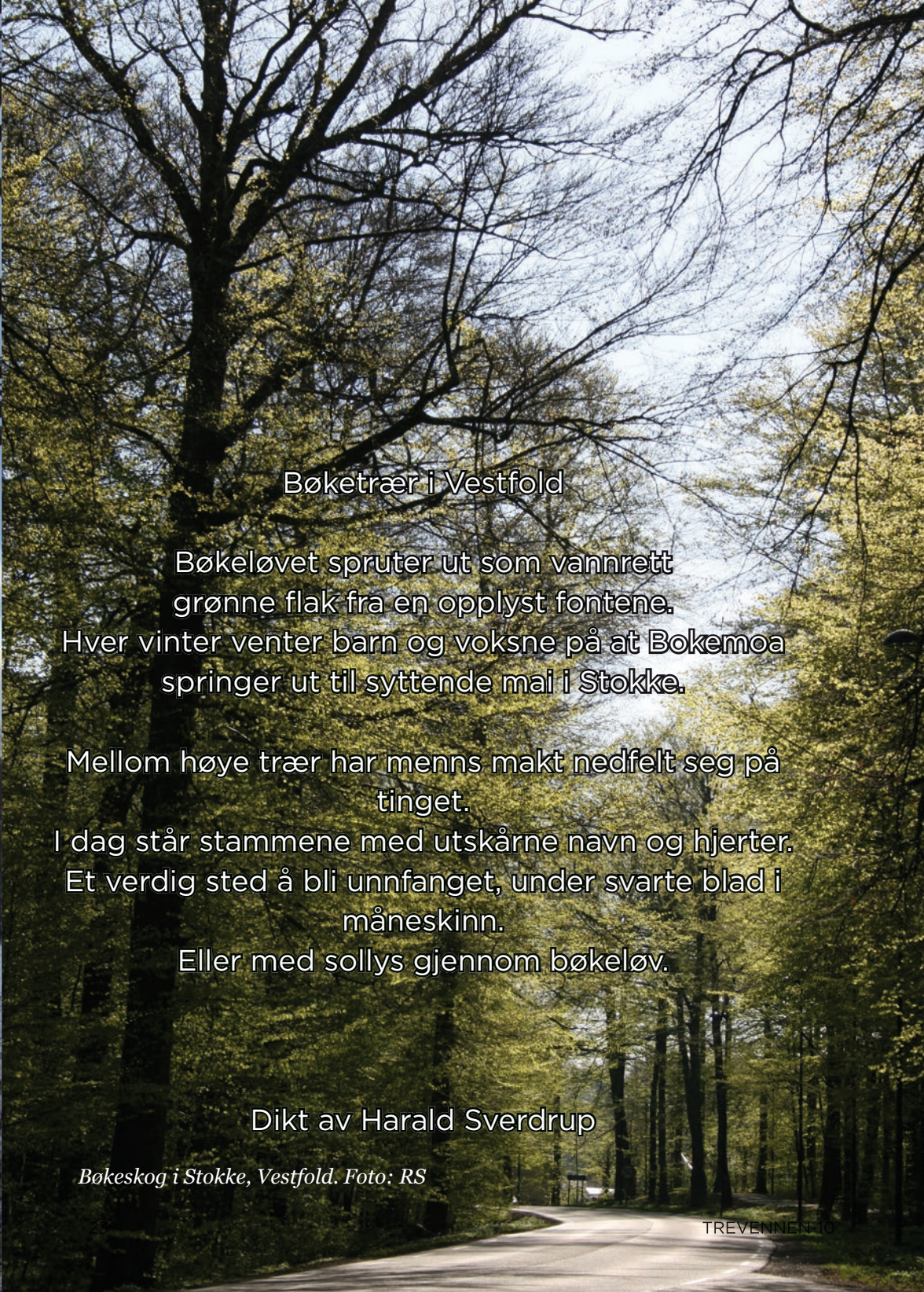
Svar

Jeg spør tusenårseika:
hva er meningen med å leve,
holde på så lenge?

Treet svarer med å slippe
en edderkopp
ned i mitt hode.

Dikt av Harald Sverdrup

Den gamle eika på Kjerringjordet i Ås. Foto: Ragnhild Momrak

Bøketrær i Vestfold

Bøkeløvet spruter ut som vannrett
grønne flak fra en opplyst fontene.
Hver vinter venter barn og voksne på at Bokemoa
springer ut til syttende mai i Stokke.

Mellom høye trær har menns makt nedfelt seg på
tinget.
I dag står stammene med utskårne navn og hjerter.
Et verdig sted å bli unnfanget, under svarte blad i
måneskinn.
Eller med sollys gjennom bøkeløv.

Dikt av Harald Sverdrup

Bøkeskog i Stokke, Vestfold. Foto: RS

Rt

Returadr: Treets Venner c/o Det norske Hageselskap, Postboks 53 Manglerud, 0612 Oslo

TREETS VENNER KALENDER 2014

TORSDAG DEN 13. FEBRUAR kl 19-22
ÅRSMØTE 2014

Frogher Hovedgård, Oslo

Utdeling av Trevennen-2014 til Hoel gård
Prisvinner Per Eilif Sandberg
gir oss en reise i gårdens og alleens historie

Foredrag:
"TREPLEIENS HISTORIE I NORGE"
ved
Knut A. Thorvaldsen og Erik Solfjeld

SØNDAG DEN 7. SEPTEMBER kl 12-19
TREETS VENNERS SENSOMMERTUR
EIDSVOLL 1814-2014

Befaring ved konservator og kunsthistoriker
Geir Thomas Risåsen